

"Når den røde farve falmer", *Kulturgeografiske Hæfter*, 9. årg., nr. 27, 116 s., 45,00 kr.

Kulturgeografiske Hæfter har sat sig som formål "at udvikle og formidle kulturgeografi på et marxistisk grundlag". Det forsøger man at gøre ved at behandle emner fra den faglige debat på universiteterne og ved at lave undervisningsmateriale til gymnasiesektoren.

Af tidligere numre kan således fremhæves et godt hæfte om teknologi rettet mod universitetssammenhænge og et udmærket temanummer om dansk landbrug, velegnet til brug ved undervisningen i gymnasieskolen. Det foreliggende hæfte, "Når den røde farve falmer", omhandler udviklingen i de østeuropæiske samfund, konkret tages bestemte forhold i henholdsvis Polen, DDR og Tjekoslovakiet op.

I en indledende artikel om "Socialismens politiske økonomi og den østeuropæiske virkelighed" gives en karakteristik af det østeuropæiske samfund og en række grundtemaer i en østeuropæisk økonomi tages op. Derefter følger 3 artikler om konkrete forhold. I en artikel om Tjekoslovakiet – et eksempel på den østeuropæiske planøkonomi – diskuteres hele planlægningsproblemet – hvordan vægtes de forskellige sektorer, hvilke problemer er der forbundet med en central styring af økonomien. I artiklen om det polske landbrug behandles nogle af de problemer, som landbrugssektoren har givet de østeuropæiske samfund. Her er Polen lidt afvigende, idet der her findes en meget betydelig gruppe selvstændige bønder, som indgår direkte i systemets planer for landbrugsudvikling i Polen. Artiklen om DDR – Østeuropas såkaldte udstillingsvindue – diskuterer Comecon og livsbetingelser for indbyggere i et højtudviklet østsamfund. Hæftet afsluttes med forslag til, hvordan man arrangerer studierejser til DDR, Polen og Tjekoslovakiet.

Den indledende teoretiske artikel forsøger at spænde meget bredt, fra begreber om historisk materialisme til historiske udviklingstendenser i såvel kapitalistiske som socialistiske samfund. Artiklen er noget firkantet i sine formuleringer, hvilket vil gøre den vanskelig at bruge i en undervisningssammenhæng. Når man ser nærmere på de østeuropæiske samfund har man som udgangspunkt brug for at konkretisere de faktiske politiske og planlægningsmæssige processer. Artiklen afviser helt begreber om folkedemokrati og samfundsmæssig styring. Det ville være mere konstruktivt, hvis man i artiklen havde beskæftiget sig med de problemer, som en centralistisk økonomisk styring indebærer og med de politiske processer, som et etpartisystem indeholder.

I forhold til en undervisningssituation er det konkrete materiale langt mere anvendeligt. Artiklen om polsk landbrug drøfter således en række forhold: bedriftsstruktur, investeringer, levevilkår og uddannelse. De nyeste tendenser med forsøg på ligestilling af private landmænd med kollektiv- og statsbrug behandles, ligesom perspektiver for landbruget tages op i en afsluttende diskussion. I afsnittet om DDR findes gode elementer til en levevilkårsbeskrivelse og gode problematiseringer, når man vil sammenligne øst og vest. Fremstillingen bliver igen mere generel, når man kommer til afsnittet om Tjekoslovakiet. Især i indledningen spreder man sig meget, bedst er afsnittet om produktionsplanlægningen.

Alt i alt må man nok konkludere, at abstraktionsgraden er lidt høj set i forhold til en undervisningssituation. Den indledende artikel ville for eksempel bedst

"Når den røde farve falmer", *Kulturgeografiske Hæfter*, 9. årg., nr. 27, 116 s., 45,00 kr.

Kulturgeografiske Hæfter har sat sig som formål "at udvikle og formidle kulturgeografi på et marxistisk grundlag". Det forsøger man at gøre ved at behandle emner fra den faglige debat på universiteterne og ved at lave undervisningsmateriale til gymnasiesektoren.

Af tidligere numre kan således fremhæves et godt hæfte om teknologi rettet mod universitetssammenhænge og et udmærket temanummer om dansk landbrug, velegnet til brug ved undervisningen i gymnasieskolen. Det foreliggende hæfte, "Når den røde farve falmer", omhandler udviklingen i de østeuropæiske samfund, konkret tages bestemte forhold i henholdsvis Polen, DDR og Tjekoslovakiet op.

I en indledende artikel om "Socialismens politiske økonomi og den østeuropæiske virkelighed" gives en karakteristik af det østeuropæiske samfund og en række grundtemaer i en østeuropæisk økonomi tages op. Derefter følger 3 artikler om konkrete forhold. I en artikel om Tjekoslovakiet – et eksempel på den østeuropæiske planøkonomi – diskuteres hele planlægningsproblemet – hvordan vægtes de forskellige sektorer, hvilke problemer er der forbundet med en central styring af økonomien. I artiklen om det polske landbrug behandles nogle af de problemer, som landbrugssektoren har givet de østeuropæiske samfund. Her er Polen lidt afvigende, idet der her findes en meget betydelig gruppe selvstændige bønder, som indgår direkte i systemets planer for landbrugsudvikling i Polen. Artiklen om DDR – Østeuropas såkaldte udstillingsvindue – diskuterer Comecon og livsbetingelser for indbyggere i et højtudviklet østsamfund. Hæftet afsluttes med forslag til, hvordan man arrangerer studierejser til DDR, Polen og Tjekoslovakiet.

Den indledende teoretiske artikel forsøger at spænde meget bredt, fra begreber om historisk materialisme til historiske udviklingstendenser i såvel kapitalistiske som socialistiske samfund. Artiklen er noget firkantet i sine formuleringer, hvilket vil gøre den vanskelig at bruge i en undervisningssammenhæng. Når man ser nærmere på de østeuropæiske samfund har man som udgangspunkt brug for at konkretisere de faktiske politiske og planlægningsmæssige processer. Artiklen afviser helt begreber om folkedemokrati og samfundsmæssig styring. Det ville være mere konstruktivt, hvis man i artiklen havde beskæftiget sig med de problemer, som en centralistisk økonomisk styring indebærer og med de politiske processer, som et etpartisystem indeholder.

I forhold til en undervisningssituation er det konkrete materiale langt mere anvendeligt. Artiklen om polsk landbrug drøfter således en række forhold: bedriftsstruktur, investeringer, levevilkår og uddannelse. De nyeste tendenser med forsøg på ligestilling af private landmænd med kollektiv- og statsbrug behandles, ligesom perspektiver for landbruget tages op i en afsluttende diskussion. I afsnittet om DDR findes gode elementer til en levevilkårsbeskrivelse og gode problematiseringer, når man vil sammenligne øst og vest. Fremstillingen bliver igen mere generel, når man kommer til afsnittet om Tjekoslovakiet. Især i indledningen spreder man sig meget, bedst er afsnittet om produktionsplanlægningen.

Alt i alt må man nok konkludere, at abstraktionsgraden er lidt høj set i forhold til en undervisningssituation. Den indledende artikel ville for eksempel bedst

kunne bruges i en teoretisk diskussion om forskellige socialismeopfattelser, selv om den også i den sammenhæng ville være problematisk. Men jeg vil gerne slutte med at anbefale, at man gør sig nærmere bekendt med Kulturgeografiske Hæfter, Tidsskriftet formidler debat og ny indsigt til overkommelige priser.

Ellen Bastholm